

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U003248

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 09-07-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Жмуренко Віталій Геннадійович

2. Vitalii H. Zhmurenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0004-1465-3050

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 051

Назва наукової спеціальності: Економіка

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Економіка

Дата захисту:

Спеціальність за освітою: Міжнародні економічні відносини

Місце роботи здобувача: Організація відсутня

Код за ЄДРПОУ: 0000000000

Місцезнаходження: 00000, Київ, 00000, Україна

Форма власності: Змішана

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 14658

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет науки і технологій

Код за ЄДРПОУ: 44165850

Місцезнаходження: вул. Лазаряна, Дніпро, Дніпровський р-н., 49010, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет науки і технологій

Код за ЄДРПОУ: 44165850

Місцезнаходження: вул. Лазаряна, Дніпро, Дніпровський р-н., 49010, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 72.13, 72.17, 72.01, 06.51.01, 06.91, 06.03.15, 06.35.24

Тема дисертації:

1. Зовнішньоторговельний потенціал національної економіки в умовах глобалізації: теоретико-методологічний вимір

2. Foreign Trade Potential of the National Economy in the Context of Globalization: Theoretical and Methodological Dimension

Реферат/анотація:

1. Дисертаційне дослідження присвячене вирішенню актуальної наукової проблеми – розвитку теоретико-методологічних засад та практичних аспектів формування й ефективної реалізації зовнішньоторговельного потенціалу (далі – ЗТРП) національної економіки в умовах глобалізації. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. У вступі обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету, основні завдання дослідження, визначено його об'єкт та предмет, представлено елементи наукової новизни, розкрито теоретичну та практичну значимість одержаних результатів, форми їх апробації. У першому розділі «Теоретико-методологічні засади дослідження зовнішньоторговельного потенціалу економічних систем» розкриті гносеологічні, методологічні засади й онтологічні передумови дослідження ЗТРП, визначена його провідна роль в формуванні та реалізації зовнішньоекономічного потенціалу сучасних національних економік – макросуб'єктів глобалізаційних процесів. У другому розділі

«Зовнішньоторговельний потенціал: зміст, будова та умови реалізації» сфокусовано увагу на визначенні й розкритті змісту, будови, факторів та обмежень розвитку ЗТРП, міжнародній торгівлі як практичній формі його реалізації. ЗТРП визначено як складову зовнішньоекономічного потенціалу, що дозволяє забезпечувати самовідтворення та реалізацію останнього завдяки інтеграції системи-носія у глобальні торгівельні мережі. З'ясовано, що ЗТРП як специфічний атрибут відкритих економічних систем характеризують релевантність та адресність, конкурентоспроможність, відкритість і трансграничність, структурна та функціональна складність, фрактальність, обмежена комбінаторність та керована динамічність. Обґрунтовано, що структурне «ядро» ЗТРП утворене тріадою базових блоків – «міжнародні конкурентні переваги», «торговельна ініціатива» та «торговельна компетентність», що у взаємодії забезпечують його функціональну зрілість, здатність до адаптації та спрямованого селективного розвитку. Запропоновано погляд на міжнародний трейдинг як практичну мультифункціональну форму реалізації ЗТРП. Аргументовано, що урізноманітнення й ускладнення форм торгівлі у межах міжнародної промислової кооперації супроводжується посиленням потужності її наслідків та ефектів (ефекту мультиплікатора зовнішньої торгівлі, ефекту створення торгівлі, ефектів «доміно», «spillover» та навчання, ефекту масштабу, мережного ефекту та ефекту команди, ефектів різноманіття та комбінаторики різноманітного). У третьому розділі «Напрями посилення зовнішньоторговельного потенціалу національної економіки в умовах глобальних гіперконкурентних викликів» сфокусовано увагу на процесах і факторах, що істотно модифікують глобальні умови розвитку й реалізації зовнішньоторговельного макропотенціалу; запропоновано методичний інструментарій оцінювання ЗТРП. Оцінювання зовнішньоторговельного потенціалу України за авторською методикою дозволило стверджувати, що найбільш сильними сторонами її ЗТРП є: розвинений людський капітал, готовність до впровадження та використання цифрових технологій, рівень технологічної складності наукових досліджень, розгалужені зовнішньоекономічні контакти в торгівельній та фінансовій сферах. Водночас, порівняно із більшістю країн-партнерів Україна посідає слабшу конкурентну позицію, що ускладнює для неї задачу актуалізації власного ЗТРП, зокрема через інтеграцію із прискореним технологічним ліфтом до глобальних і регіональних ланцюгів вартості. Основною перешкодою для ефективної комерціалізації національного ЗТРП, крім імпакт-фактору війни й супутніх макроризиків, є низька інноваційна активність, що сповільнює технологічний розвиток і зменшує можливості реалізації проривних конкурентних стратегій. У роботі конкретизовано функції держави-суб'єкта зовнішньоторговельної політики та стейкхолдера зовнішньоторговельної діяльності, сформульовано рекомендації щодо заходів державної політики, що сприятимуть розвитку та ефективній реалізації ЗТРП України і посиленню її конкурентних позицій на світових ринках. Результати наукового дослідження мають теоретичну, методологічну та прикладну цінність, зокрема у науковому плані поглиблюють уявлення про зміст, сучасну будову, дуальну експортно-імпорту природу, властивості, функції, засади і наслідки розвитку й реалізації ЗТРП національної економіки в умовах глобалізації; у методологічному – розвивають методичний й аналітичний інструментарій вимірювання потужності ЗТРП національних економік та їх позиціонування в глобальній мережі торговельних відносин; у прикладному – сприяють підвищенню ефективності управлінських рішень в сфері зовнішньоторговельної діяльності та торговельної політики.

2. This thesis research is devoted to addressing a topical scientific problem – the development of theoretical and methodological foundations and practical aspects of the formation and effective realization of the foreign trade potential (hereinafter – FTP) of the national economy in the context of globalization. The thesis consists of an introduction, three chapters, conclusions, a list of references and appendices. The introduction justifies the relevance of the topic, formulates the aim and main objectives of the study, defines its object and subject, presents elements of scientific novelty, and outlines the theoretical and practical significance of the results obtained, as well as the forms of their application. The first chapter, "Theoretical and Methodological Foundations for the Study of the Foreign Trade Potential of Economic Systems", outlines the epistemological and methodological foundations and ontological prerequisites for studying FTP, and identifies its leading role in the formation and realization of the foreign economic potential of modern national economies – the macro-entities of globalization processes. The second chapter, "Foreign Trade Potential: Content, Structure and Conditions of Realization", focuses on defining

and elucidating the content, structure, factors and constraints of the development of FTP, and international trade as a practical form of its realization. Foreign trade potential is defined as a component of foreign economic potential, enabling the self-reproduction and realization of the interests of the host system through its integration into the global trade networks. It has been established that FTP, as a specific attribute of open economic systems, is characterized by competitiveness, openness and cross-border nature, relevance and targeting, structural and functional complexity, fractality, limited combinatoriality and controlled dynamism. It has been established that the structural "core" of FTP is formed by a triad of interrelated basic blocks: "international competitive advantages", "trade initiative" and "trade competence", which together, through their interaction, ensure its functional maturity, capacity for adaptation and targeted selective development. A perspective on international trading as a practical, multifunctional form of realizing FTP is proposed. It has been established that the diversification and increasing complexity of trade forms within the framework of international industrial cooperation are accompanied by a strengthening of the power of its consequences and effects (the foreign trade multiplier effect, the trade creation effect, the "domino" effect, spillover and learning effects, economies of scale, network effects and team effects, as well as the effects of diversity and combinatorics of diversity). The third chapter, "Directions for strengthening the FTP of the national economy in the context of global hyper-competitive challenges", focuses on the processes and factors that significantly modify the global conditions for the formation, reproduction, development and realization of foreign trade macro-potential; a methodological toolkit for measuring the FTP of national economies and their positioning within the global network of trade relations is proposed and tested. Assessing Ukraine's FTP using the author's methodology has allowed us to conclude that the strongest aspects of its FTP are: developed human capital, readiness to implement and utilize digital technologies, the level of technological sophistication in scientific research, and extensive foreign economic contacts in the trade and financial sectors. At the same time, Ukraine occupies a weaker competitive position relative to most partner countries, which complicates the task of realizing its own FTP, particularly through integration into global and regional value chains via an accelerated technological lift. Recommendations are formulated regarding politic measures that will contribute to the development and effective realization of Ukraine's FTP and the strengthening of its competitive positions in the global market. The results of the research have theoretical, methodological and applied value; in particular, from a scientific perspective, they deepen understanding of the content, current structure, dual export-import nature, characteristics, functions, principles and consequences of the development and realization of the FTP of the national economy in the context of globalization; methodologically, they develop methodological and analytical tools for measuring the strength of the FTP of national economies and their positioning within the global network of trade relations; in practical terms, they contribute to improving the effectiveness of management decisions in the sphere of foreign trade activity and trade policy.

Державний реєстраційний номер ДіР: 0122U201341

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Pashchuk, L., Lvova, N., Zavorodnia, O., Zhmurenko, V., & Runcheva, N. (2025). Trade Policy Reversion: Quantifying the Diversionary Impact of Non-Tariff Barriers on Bilateral Trade Flows (2015–2024). *Journal of Applied Economic Sciences*, Volume XX, Winter, Issue 4(90), 717–730. DOI: [https://doi.org/10.57017/jaes.v20.4\(90\).05](https://doi.org/10.57017/jaes.v20.4(90).05) (Scopus).

- 2. Zhmurenko V. International trade as a practical realizing form of foreign trade potential of open economic system. *Успіхи і досягнення у науці*. 2025. №12 (22). С. 1541-1553. [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-12\(22\)-1541-1553](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-12(22)-1541-1553) URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/sas/article/view/34392/34367>
- 3. Жмуренко В., Завгородня О. Зовнішньоторговельний потенціал національної економіки: засади та фактори реалізації в умовах глобалізації. *Сталий розвиток економіки*. 2025. 6 (57), С. 148-154. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-57-20>
- 4. Жмуренко В.Г., Олефіренко Т.В., Ткаленко Д.Д. Аналіз стратегій цифрової економіки для підвищення ефективності глобального ринку. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*. 2025 (18). DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15458954>
- 5. Завгородня О.О., Бандоріна Л.М., Жмуренко В.Г., Завгородній К.О. Міжнародна торгівля як імпаکت-фактор розвитку національних економічних систем: взаємозв'язки, обмеження та динамічний потенціал. *International scientific journal «GRAIL OF SCIENCE»*. 2025. №50. С. 279-289. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.21.03.2025.030> URL: <https://archive.journal-grail.science/index.php/2710-3056/issue/view/21.03.2025/38>
- 6. Завгородня О.О., Жмуренко В.Г. Теоретико-методологічні засади дослідження зовнішньоекономічного потенціалу національної економіки та його впливу на макродинаміку. *Ефективна економіка*. 2024. № 8(24). DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.8.21>
- 7. Zhmurenko V. Foreign potential as a component of the development potential of the national economy: content, modern multiformism, capabilities and results / *Moderní aspekty vědy: XLIII. Díl mezinárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2024. Str. 411-427. DOI: <https://doi.org/10.52058/43-2024> URL: <https://perspectives.pp.ua/public/site/mono/mono-43.pdf>*
- 8. Жмуренко В. Зовнішньоторговельний потенціал та міжнародна торгівля: рух у просторі ймовірностей. *Актуальні проблеми економіки, підприємництва та менеджменту в епоху глобальних загроз: Зб. мат.-лів всеукр. наук.-практ. конфер. 27 листопада 2025 р. / ННІ ДМетІ УДУНТ. Дніпро, 2025. С. 107-111. URL: <https://crust.ust.edu.ua/items/8cbc8a22-44c8-4458-84a5-68ad4fd86b96>*
- 9. Завгородня О.О., Жмуренко В.Г., Ткаленко Д.Д. Інноваційні пріоритети моделі управління міжнародною конкурентоспроможністю: глобальний та національний виміри. *Економічна кібернетика : управління даними, хмарні технології та інфокомунікації: збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської інтернет-конференції, м. Дніпро, 3-4 березня 2025 р. Дніпро : УДУНТ, 2025. С. 40-44. URL: <https://lnk.ua/BbVb3NC2G>*
- 10. Zhmurenko V. Innovation Vectors of Smart Development of National Economies in Context of Global Competitive Challengers. *Інноваційні процеси економічного та соціально-культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід // Матеріали XVIII Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених і студентів. Тернопіль: ЗУНУ, 2025. С.381-383.*
- 11. Жмуренко В.Г. Глобальні тренди розвитку міжнародної торгівлі Молодіжна наука: інновації та глобальні виклики // *Збірник тез за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених. Полтава: НУПП імені Юрія Кондратюка, 2024. С.113-114. URL: https://nupp.edu.ua/uploads/files/0/events/conf/2024/mnigv/zbirnik_tez_konferencii_2024_ost.pdf*
- 12. Zhmurenko V. Intellectualization of economic activity as a determinant of global competition' strengthening. *Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я: тези доповідей XXXII міжнародної науково-практичної конференції MicroCAD-2024, 22-25 травня 2024 р. / за ред. проф. Сокола Є.І. Харків: НТУ «ХПІ». С.709. URL: <http://science.kpi.kharkov.ua/wp-content/uploads/2024/05/Zbirnik-tez-MicroCAD-2024.pdf>*
- 13. Zhmurenko V., Tkalenko D. Metamorphoses of global competition in uptoday information-innovation conditions. The 7th International scientific and practical conference "Global problems of improving scientific inventions" (October 31 – November 03, 2023). Copenhagen, Denmark. International Science Group. 2023. P. 60-63. URL: <https://isg-konf.com/global-problems-of-improving-scientific-inventions/>

- 14. Завгородня О.О., Жмуренко В.Г. Міжнародний інститут торгових палат як драйвер розвитку зовнішньої торгівлі. Фінансово-економічні механізми розвитку підприємництва: теоретичний та практичний аспекти: Збірник матеріалів IV Всеукраїнської науково – практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених (23 – 24 листопада 2023 р.). Дніпро: УДУНТ, 2023. С.75-77. URL: http://nmetau.edu.ua/file/kfin_3527.pdf
- 15. Завгородня О.О., Жмуренко В.Г. Держава як стейкхолдер зовнішньо-торговельної діяльності підприємств. Економічне відродження України: проблеми, виклики, перспективи: Зб. мат.-лів всеукр. наук.-практ. Інтернет-конфер. 30 березня 2023 р. УДУНТ. Дніпро. 2023. С.41-43. URL: https://nmetau.edu.ua/file/zbirnyk_tez_30.03.2023.pdf
- 16. Завгородня О.О., Жмуренко В.Г. Регулювання та інфраструктурна підтримка зовнішньої торгівлі. Міжнародна конференція «Інноваційні технології в науці та освіті. Європейський досвід» 29 листопада 2022 р. Інститут промислових та бізнес-технологій УДУНТ, м. Дніпро (Україна). Дніпро: УДУНТ, 2022. С. 159-162. (Особистий внесок здобувача: розкриті особливості склад та функції сучасної інфраструктури зовнішньоекономічної діяльності).

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: посилення конкурентоспроможності національної економіки та її зовнішньоекономічного сектору; підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0122U201341

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Завгородня Олена Олександрівна
2. Olena O. Zavhorodnia

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6546-1356

Додаткова інформація: Web of Science ResearcherID HTL-8863-2023 Scopus Author ID: 57190259667

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет науки і технологій

Код за ЄДРПОУ: 44165850

Місцезнаходження: вул. Лазаряна, Дніпро, Дніпровський р-н., 49010, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Венгер Віталій Васильович
2. Vitalii V. Venger

Кваліфікація: д. е. н., професор, старший науковий співробітник, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1018-0909

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державна установа "Інститут економіки та прогнозування Національної академії наук України"

Код за ЄДРПОУ: 25199155

Місцезнаходження: вул. Панаса Мирного, Київ, 01011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Геращенко Світлана Олександрівка
2. Svitlana O. Herashchenko

Кваліфікація: к. е. н., доцент, 08.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0007-6842-4351

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний технічний університет "Дніпровська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02070743

Місцезнаходження: проспект Дмитра Яворницького, Дніпро, Дніпровський р-н., 49005, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Білоцерківець Володимир Вікторович
2. Volodymyr V. Bilotserkivets

Кваліфікація: доктор економічних наук, професор, 08.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6740-4611

Додаткова інформація: Web of Science ResearcherID: AEF-4861-2022 Scopus Author ID: 57194415133
<https://scholar.google.com/citations?user=X2RGNScAAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет науки і технологій

Код за ЄДРПОУ: 44165850

Місцезнаходження: вул. Лазаряна, Дніпро, Дніпровський р-н., 49010, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Семенова Тетяна Валеріївна

2. Tetyana V. Semenova

Кваліфікація: к. е. н., доцент, 08.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4749-9473

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет науки і технологій

Код за ЄДРПОУ: 44165850

Місцезнаходження: вул. Лазаряна, Дніпро, Дніпровський р-н., 49010, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Тарасевич Віктор Миколайович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Тарасевич Віктор Миколайович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Жмуренко Віталій Геннадійович

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна